

Locuint'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decat unu de la corespundintii regulari si „Federatiunii.“
Articolii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va est Mercuri-a, Vineri-a si Domnee'a.

Prețulu de Preanumeratiune:
Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre sase lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Romanii'a

proa. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 15 „ = 15 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru inserțiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taca'sa timbrala pentru fieresc-care publicatiune separatu. In loculu deschisu 20 cr. de linia.

Unu esemplariu costa 10 cr.

Pentru Tofaleni

Prin staruint'a onorab. Dnu Ioanu Oprisiu, parocu in Dragumiresci, au mai contribuitu urmatorii Dni d'in Maramuresiu: Ioanu Tomoiaga, preutu in Saliste, 2 fl., Mihailu P ap u, preutu romanu, 1 fl., Corneliu V. Cornea, medicu cercuale, 2 fl., Iosefu Chabanu, israelitu d'in Dragumiresci, 18 cr., Ioanu Oprisiu, preutu in Dragumiresci 3 fl. — Sum'a totale: 8 fl. 18 cr.

Pest'a, 20 Ianuaru 1870.

(B.) Evințentele d'ilei urmēza a se desvoltă totu mai lamuritu in directiunea creata prin pactulu dualisticu. Anulu trecut a datu proba grele despre periculositatea sistemului ostrungurescu, lasandu urmasiului sēu dreptu ereditate una situatiune precātă de grea si deplorabile pentru noi, cei desmosteniti d'in drepturile nostre, pre ațtă de fatale si pernicioasa pentru desmatiatulu imperiu ostrungurescu si pentru stapanitoriul lui.

Ce ni-a testatu anulu trecut? Una nemulțumire generale, profunda si incordata pana la amaretiune. Corolariulu acestei stimulatii esacerbate n'a incetatu inca de a se manifestă, intr'unu modu destulu de gravu si amenintatoru, la fratii d'in Dalmati'a; s', daca magistrii politiceii actuali nu se voru desbaieră, pana mai au tempu, d'in braciile egoismului loru peccatosu, daca voru continuă oper'a loru barbara — sugrumarea si calcarea drepturilor si libertății poporeloru, atunci tristele intemplări d'in tiér'a Morlaciloru se voru repeti si pre aiure, in modu, pote, mai desastrosu decâtu acolo.

Diurierele oficiali si oficioze, ce e dreptu, anuncia, că cestiunea dalmatina s'a deslegatu degiă. Taaffe, ca presiedinte alu ministeriului de d'incolo de Leit'a, a espusu, in senatulu imperialu, conditiunile impaciurii Morlaciloru, precum urmēza:

1. Majestatea sa Imperatulu e aplecatu a dă Morlaciloru amnestia generale, daca ei se voru supune neconditiunatu. 2. Guvernulu are de cugetu a concede Morlaciloru, sē implenescă, in vestimintele loru natiunali, servitiulu de aperature. 3. Legea de aperature se va esecută la ei cu depin'a respectare a obiceiuriloru loru, dandu-se consideratiunea cuvenita aceloru ce servescu pre năile ce facu caletorfe indelungate. 4. Ca comunele lipsite, in urm'a rescolei, de nutrementulu trebuintiosu, sē fia prevediute, d'in partea guvernului, cu mediu-loce de nutrementu.

Nu scimu, daca puntele aceste potu sē stinga foculu, tē aline spfretelē in tiér'a Morlaciloru; ațtă este inse faptu, că rescolla dalmatina nu e infranta, nu e sugrumata. Taaffe insu-sia constatatu acēt'a, spunendu, că Morlacii sunt amenintiati de ore-cari bande muntenegrine, pentru casulu, candu ei s'aru supune.

Dreptu-ce situatiunea in Dalmati'a s'a stramutatu numai in ațtă a, că armat'a marelui si puternicului imperiu ostrunguru, umilita si strugita prin admirabilulu eroismu alu cătoru-va cetemice de Morlaci, vedindu-si neputint'a, dupa ce s'au perdutu sange multu si scumpu, milioane si provisiuni multe, a incetatu de a mai incercă suprimerea rescolei.

Noi credemu, că numai dreptulu si libertatea adeverata va poté restitui pacea si multumirea. Am distu, că lucrurile se desvolta in directiunea croita prin pactulu dualisticu. Majoritatea ministeriului vienesu, fidela constitutiunei monstruose a dualistiloru, si inimica natiuniloru neindreptățite

in imperiulu ostrunguru, a invinsu. Majestatea sa Imperatulu primi demisiunea minoritătii, carea constă d'in: c. Taaffe, Potocky si Berger. Acesti domni voiău sē mediu-locēsa una transactiune ore-care intre partitulu domnitoriu isintre natiunile neindreptățite d'in colo de Leit'a. Dar' intentiunile loru nu convenira cu ale Maj. Sale. Plener e insarcinatu cu completarea cabinetului.

Deci nu se prē dau prospecte, ca sortea acestui imperiu nefericitu sē scape, cu bun'a, d'in manile aventurariiloru, cari sunt incapabili pentru una politica sanctosa si corespunditoria conditiuniloru de vietia ale imperiului si poporeloru de sub sceptrulu Habsburgiloru. Va fi grea si ruinitoria lovitura ce are sē urmeze necesarmente. pentru ca tē mantūescă interesele mari cu cari ostrungurii, orbiti de parut'a loru omnipotentia, se joca nebunesce.

Situatiunea de d'ineoce de Leit'a ce e dreptu, nu e prē sgomotosa, e inse destulu de grava si periculoasa. Fratii unguri si-incorda tote poterile pentru nimicirea mediu loceloru nostre de conservare natiunale; si nu vedu, că se opintescu contra unni torinte, care i pote aruncă in vertegiulu perirei. In ori ce manifestatiune a spfretului si vitalitătii nostre natiunali, ei vedu agitatiune si conspiratiune contra imperiulu loru imaginatu. Dreptu-ce nu intardia a strigă, la ori-ce ocaziune, cāte tote contra Romaniloru, Serbiloru etc. si nu incēta de a-i perscută sub cele mai nedrepte titluri. Se insiēla inse amārū, daca credu, că potu slabi sēu plane nimiciei, pre calea acēt'a, consciint'a firma a Romaniloru si credint'a loru in triumfulu causei loru, carea este caus'a umanitătii si a progresului, caus'a libertătii si independintiei natiunali; se insiēla, crediendu, că poporulu romanu nu aru fi consciu intereseloru si misiunei sale, si că dora elu nu aru scī tē si apere cu demnitate onorea si drepturile, calcate asta-di fără picu de consideratiune la legile umanitătii. Romanulu suferē si ascēpta, că-ci e intieleptu si scie, că grassatiunea omnipotentiei ostrungure nu pote tē dureze multu si fără resplat'a meritata.

Faptele se osendescu pre sine. Cele bune cu bine, cele rele cu reu: este una lege nestramutabile acēt'a, si nimene n'are cuventu tē se planga, că ar' fi nedrepta.

Sunt de una insemnetate dēdna de tota atentiunea urmatoriele pasuri, ce le scotemu d'in corespundint'a pestana a „Romanului“ de la 30. Decembre stil. vechiu:

„D-vostra acolo, in vecinetatea Transilvaniei, veti fi aflatu că, in urmarea unoru denunciatiuni, facute de spioni platiti, in căte-va comune romanesce muntene, s'a ordonatu culegerea totoruru armeloru de focu, cāte se voru află in manile Romaniloru, si unu telegramu venitu de la Clusiu arēta, că d'in comun'a Branu, de preste 9,500 locuitori romani, asediata sub muntii Bucesci, s'au culesu pana la 150 arme de focu. Pentru ca tē pricepemu important'a acestei mesure extraordinarie, se cuvine a scī, că in timpulu absolutismului tienerea si purtarea armei de focu eră oprita sub cea mai grea pedepsa; mai tardiu se dă concessiune ici-colea pentru cāte una pusca, d'in caus'a că fierele selbatice se imultisera forte, in cātu locuitorii sateloru nu erău securi in bataturele loru; inse si acele pucine arme se dău numai la persone bine cunoscute si pe langa taca'sa de 10 fl. v. a. Mai tardiu taca'sa si concessiunea se reduse numai la revolvere, tē pusecele fusera concessiunata. Acumu inse d'intr'o data se confisca si pusecele, inse numai

de la „Valachi“ si se spune pre sub mana, că acēt'a se intempla d'in caus'a „Mavrovalachiloru“ de la Dalmati'a, er' altii sustienu, că luarea armeloru de focu d'in satele limitrofe cu „Valachi'a“ ar' avē de scopu, ca sē afle la ei arme tramise de la Bucuresci.

D'ilele trecute veni scirea telegrafica despre unu nouu conflictu de fruntarfe, intemplatu la punctulu Buzen; as ē ministrulu de interne dete indata ordinu lui Pechy, pas'a de la Clusiu pentru ca sē tramita indata comisiune la fati'a locului, in cātu la 3 Ianuaru sē se afle in Buzen. Presiedintele comisiunei are sē fia presiedintele de tribunale d'in comitatulu Albei de-susu. D-vostra veti mai avē inca multu necazu cu Secuii, vecinii d-vostre d'in acele pāti.“

Processulu verbalu

alu conferintiei pregatitorie pentru unu partitu natiunali romanu, tienuta in Oradea-Mare in 20 iuliu 1869 in ospetari'a „Arborelui verde.“

Dupa provocarea data d'in Oradea-Mare in 4 iuliu 1869 si subscrisa de domni Simeonu Bica, Teodoru Lazaru si Ioanu Fasia, carea se alaturēza sub tē, coadunandu-se cam la 100 insi de diverse stări, cuprindu incaperea alesa spre acestu scopu; dupa acē'a

I. Rvsm. Dnu Simeonu Bica saluta, intr'unu cuventu de deschidere, pre cei coadunati, si accentuandu sentiulu natiunali romanu, si recomandandu o energia neinfranta, provoca adunant'a sē se constituē, alegundu-si presiedinte si notariu.

Se alegu cu unanimitate: de presiedinte Dnulu Simeonu Bica si de notariu d. Iosefu Romanu.

II. Dnu Nicolau Pallady si-descopere parerea, că d-ora-ce sunt cam pucini coadunati, sē se alege asta-di numai unu comitetu, carele sē faca pasii pregatitori pentru o alta adunant'a.

Dnu Aloisiu Vladu, deputatu dietale si vice-comite in Carasiu, carele eră, d'in intemplare, in Oradea-Mare, dechiara: că acēt'a intrunire intr'unu comitatu mare ca Bihari'a eră de multu dorita si lips'a ei sentita; astufeliu de intruniri asecura viitorulu ver' carri natiuni; dan respectulu de carele noi mai alesu avem lipsa; că-ci pana acuma fuseramu desconsiderati; pre langa aperature drepturiloru nostre sē pazimu legalitatea; apoi recomandandu sē simu in armonia, se departă d'in adunare, carea lu-petrecu cu vivate animose.

Dupa aceste-a icuventulu dnu Iosefu Romanu cu propunerea, ca inainte de tote sē se desbata intrebatiunea: „ore este de lipsa formarea unei partide natiunale in comitatulu Bihari'a?“ pentru că unii si altii potu spune, că de-ora ce sunt mai multe partide in tiér'a, romanii se potu alatură sēu la un'a sēu la alt'a, dupa placere; apoi incependu discutarea insu-si, sustiene lips'a formării partitului, aducandu de motive mai multe motive d'in viet'a publica. — Advocatulu Teod. Lazaru alaturandu-se parerei ante-vorbitorului, se declara pre langa lips'a formării partitului.

Subprotopopulu Ioanu Muresianu dela Vadu, inca se alatura parerei antevorbitoriloru, lu dore inse că provocatiunile la adunant'a de asta-di, nu s'au espdatu intru-o estensiune mai mare, si inainte de tote propunēsē se alege unu comitetu conducatoriu.

Presiede Sim. Bica, reflectandu la descoperirea Dnu Muresianu, dechiara, că nevoindu a face incusa cui-va pentru espdarea provocatiuniloru, de-si acele fusera destinate pentru tote pātile, si de ora ce „totu in ce ptulu a re greutătile sale“ tota smint'a o primescpre sine. Dupa acēt'a tota adunarea sustienendu cestiunea sublevata, se enuncia:

Lips'a formării partitului natiunali in comitatulu Biharia si-constituirea lui organica.

III. Protopop. Pallady propune alegerea unni comitetu, cerele sē conduca trebele.

Protojudele Georgiu Borha partinesce propunerea lui Pallady, demarcandu, ce aru fi agendele comitetului, adeca facerea planului, cum sē se organizeze partia si ce programu sē-si statorēsa. — Preutul Catoru

vorbesce in intielesulu Dlui Borha. Protopopulu Ioanu F a s s i e vede de lipsa alegerea comitetului, si propune unulu de 24 membri; cere mai incolo unu patrariu de ora pentru cointielegere in privintia membriloru alegundi.

Preutul M o g ' a dela Ches'ia, este pentru comitetu, si propune sa aiba 9 membri.

Se descopere o vointia generale se fia 15 membri in comitetu, dreptu ce:

Se statorosce alegerea unui comitetu d'in 15 membri, carele are de-a prelucra planulu formarii si programulu partidei nationale.

IV. Mai multi ceru suspenderea siedintiei pre unu patrariu de ora pentru cointielegere si alegerea membriloru. — Siedintia se suspende pre ¼ de ora, sub care timpu presintii au de a-si gati listele de votu.

V. R e d e s c h i d i e n d u s e s i e d i n t i a. Presidele inmanua notariulu siedulele de votu, dupa acea propune, ca presidele si notariulu se se alega de adunantia presinte.

Protojudele B o r h a e de parere contraria, ca ei dreptulu comitetului este de-a se constitui pre sine.

B i c a, notariulu de Marausiu, sustiene propunerea presidelui si recomanda, ca in comitetu se fia preside si notariu acei-a cari acum'a sunt ai adunantiei. — Advocatul J o a n u F a s s i e inca sustiene ide'a acest'a. J o s e f u R o m a n u provocandu-se la exemple aréa, ca adunantiele si-au presiedintii si notarii loru, ér' comisiunile esmise, constituin'u-se, si-alegu pre ai sei proprii, deci se nu otroamu. — P r o t ' a F a s s i e e de parerea lui Romanu.

Dupa acestea majoritatea poftesce numerarea voturilor (scrutinulu). La prim'a siedula de votu se vede, ca 36 insi votanti au alesu 15 membri, cu conditiunea, ca presidele si notariulu in comitetu se fia cei ai adunantiei presinte, si asié au votatu pre 17 membri.

Daulu Ioanu S i o r b a n u declara, ca siedula cu votare conditiunata nu se pote primi.

Dlu B i c a notariulu comunale sustiene, ca adunantia adeea totulu, pote dispune, ca comitetulu alesu de ea adeca partea, se aiba preside si notariu dupa poft'a generale respective a majoritatii.

Advocatul S t e f a n u B o r i s i u e de parere contraria, regretandu, ca se comitu astu-feliu de apucature in contra usulu constitutionalu.

I o s e f u R o m a n u declina dela sine astu-feliu de onore, si se declara ca nu primesce, cu asemene de alegere, notariatulu in comitetu; poftesce dar', ca numele lui se se sterga de pre lista de votare, carea e compusa in contra conclusulu adusu de inasa si adunantia, fiindu prescisi 15 membri, era in acea siedula sunt 17; deci recomanda respectarea decisiuniloru aduse.

Presidele Simeonu B i c a si-retrage propunerea, in urma carei-a cei 36 stergu d'in lista 2 insi, si asié re-manu pre ea 15. Dupa aceste se numera voturile, d'in cari resulta:

Ioanu Siorbanu, Simeonu Bica, Iosefu Romanu, Parteniu Cosma, Nicolau Pallady, Ioanu Fassie advocatulu, Iustinu Popfiu, cu 56 voturi, — Georgiu Rosvanu, Georgiu Borha, Nicolau Zigrea cu 54 voturi, — Teodoru Lazaru, protopopulu Vasilieviciu, cu 51 voturi, prof. Ioanu Selagianu cu 41 voturi, Georgiu Dringou cu 39 voturi, Gavr. Neteu

prota, cu 36 voturi — se alésera de membri ai comitetului.

Ioanu Vasiu, Ioanu Popu, Ioanu Muresianu, prota Fassie, T. Costinu, Nic. Zsiga, Stef. Borisu capetara voturi relative.

VI. Ioanu S i o r b a n u propune se se desiga terminu pentru conchiamarea comitetului.

V e s e a (teologu abs.) desfasuira, cum a purcesu comitetulu partitulu nationalu in Aradu.

Presied. Sim. B i c a desfasuira, ca acuma e timpul economiei; deci ar' fi consultu, ca comitetulu se se intrunéca aici in Orade in lun'a octomvre, candu, si asié se aduna cu ocaziunea storsului mai multi pre la Orade.

Mai multi vorbescu pentru unu timpu acomodatulu d'in privintia economica; in urma se aduce la concludu:

Comitetulu se se conchiamie in siedintia la Oradea-Mare intr'unu timpu desiptu dupa cointielegerea premergatoria a membriloru, fiindu de a se face convocatoriele prin Dnii Simeonu Bica si Iosefu Romanu.

Pres. Simeonu B i c a rostesce multumita celoru presinti, parte pentru ostenelele facute, parte pentru increderea aretata, si cu acest'a decbiara inchisa siedintia.

Iosefu Romanu recomanda membriloru, ca se latiésca ideele desfasurate aici si se le impartiesca fratiloru cari n'au participatu, si cari sunt de a se casciga partitulu. Dupa aceste

Siedintia se inchiae si membrii se despartu.

Datu in Oradea-Mare, 20 iuliu 1869.

Iosefu Romanu,
notariulu adunantiei.

Alaturatulu de sub :

Contra toti Romanii d'in comitatulu Bihariei.

Fratiloru Romani! Confratii nostri, cari s'au adunatu in Oradea-Mare la 17/29 Jun. a an. eurentu, d'in tote partile cemitatulu acestui a, au concreditu subscriiloru a face pasii preliminari pentru conchiamarea unei adunari consultative despre formarea unei partide nationale in comitatulu acestu-a; deci avemu onorea, fratiloru Romani, a ve invita la adunarea consultativa, ce se va tiené in Oradea-Mare la 8 20 Juliu a. c. in sala „Arborelui verde.“

Datu in Oradea Mare 1869 Juliu 4 st. n. Simeonu B i c a m. p., protopopulu Oradei-Mari si preside consistorialu, Teodoru L a z a r u m. p., advocatu Ioanu F a s s i e advocatu.

Camer'a representantiloru Ungariei.

Siedintia dela 18. ian. 1870.

Presiedinte: Paulu Somsich. Notariu: Colom. Széll. D'in partea guvernului au fostu de facia ministrii: c. Em. Mikó, b. Ios. Eötvös, Bedekovics, Lónyay si c. Iul. Andrássy.

Dupa autenticarea procesulu verbalu d'in siedintia

Ea pléca d'in talamu-i incinsa 'n veluri albe,
Ér' ochii-i dulci si gingasi in lacrimi se 'nganáu;
Nu-i singura, i-urméza d'in casa doue serve,
Climen'a cu ochi mandri si Etr'a lui Piteu.
Si-ajunsera indata la locul portei scheie. (?)
Aci siedeáu betranii senatulu troianu,
Priamu, Pantou, Timete si-eroulu Tectaeonu;
Si amendoi prudentii Ucalegu si-Antenoru
Si'n rendu totu langa densii siedeáu Cliteu si Lampu,
Mosnegi trecuti de lupta, pledáu numa 'n senate
In toema ca grierii ce sidu urcati pre arbori.
Si 'nsira tota diu'a prin selbe canturi dulci;
Asié fruntasii Troiei siedeáu pre turnulu urbei.
Dar' candu vediaru ca vine Helen'a cãtra densii,
Cu siopte aripate, asié graiá intre sine:
„Nu-su de hulitu Troianii si-Acheii strinsi la pulpe,
„Cãtãtea rele suferu aici pentr'o femea,
„Cã-ci sémena la facia cu dinele 'mmortali.
„Ori cum inse se fia la nãi se-'ntorca éra,
„Sé nu laso nepaste pre noi si ai nostri urmasi.“
Au disu. Dar' Priamu chiama la sine pre Helen'a
Dicundu-i: „Fia draga, te-asiédia si priveSCO
„Pe primulu tãu consorte, pe rude si amici,
„(Eu sciu, tu nu esci vin'a c'asié mi-a fostu ursit'a,
„Sé cadia preste capu-mi resboiulu tristu gracescu.)
„Dar' siedisi-mi spune-acuma, cum chiama pre Acheulu
„Si cine e barbatulu inaltu si corpolentu.
„En vedu, ca sunt si altii cu multu mai nalti ca densulu;
„Dar' n'am vedintu cu ochii barbatu mai venerabilu,
„Faptura mai frumoasa: sé juri, ca e unu rege.“
Si-Helen'a cea frumoasa lui astu-feliu i respunde:
„Iubite venerande si dulcele meu socru!

d'in urma, presiedintele presinta mai multa petitiuni, ca se tramitu la comisiunea petitiunaria.

Se face votarea a supra alegerii unui membru alu comisiunii financiarie, in loculu cont. Lupu Bethlen care a demissionatu. Resultatulu alegerii se va publica in siedintia venitoria.

Paulu O r d ó d y raporteza, ca comis. verificatoria a verificatu pre deputatii Friedericu B ö m c h e s, Iosefu L ó n y a y si c. Stef. R h é d e y, rezervandu-se terminulu legalu de 30 zile pentru insinuarea protestelor contra alegeriloru loru. Dupa acea se impartiescu prin sorti in sectiuni, si anume: Fr. B ö m c h e s in sectiunea prima, Ios. L ó n y a y in a dou'a si c. St. R h é d e y in a treia.

La ordenea dilei urmeza continuarea desbaterii generala supra bugetulu de pre an. 1870.

Bart. H e v e s y, plangundu-se, ca natimea unguresca (?) e forte tare ingreuiata de contributiune, primesce bugetulu presintatu de basa pentru desbateria speciale.

Mai vorbescu pentru primirea bugetulu cestiunatu Albertu N é m e t h si Fr. Pulszky.

Col. T i s z a voiesce, ca pensiunile se se debata seperatu de bugetu.

Siedintia se inchiaia la 1¼ ora d. m.

Siedintia dela 19. ian. 1870.

Presiedinte: Paulu Somsich. Notariu: Stefanu Majláth. Pre bancele ministeriali: c. Iul. Andrássy, Melc. Lónyay, c. Em. Mikó, Balt. Horváth, Col. Bedekovics.

Dupa autenticarea procesulu verbalu alu siedintiei de ieri, presiedintele publica resultatulu votisarii de ieri, conformu carni a Colomanu Széll fu alesu membru alu comis. financiarie, in loculu cont. Lupu Bethlen, cu 129 voturi.

Dupa acea se presinta diferite petitiuni, cari se tramitu la comisiunea petitiunaria.

Urmeza la ordenea dilei continuarea desbaterii generale a supra bugetulu de pre an. 1870.

Minist. de finencie, M. L ó n y a y, se incerca a combate pre Col. T i s z a, Col. G h y c z y, Paulu M o r i t z si Ern. S i m o n y i, imputandu stangei, ca totu-de-un'a voiesce a sguđu bas'a impaciúrei. Acelu-a e amicu adaveratu alu poporulu, continua oratorele, care voiesce a-i cultivá capacitatea de contribuire, éra nu acelu-a, care, punendu in continuu la discutiune impaciúrea, impedece acésta capacitate de contribuire (Miscári in stang'a, aprobári in drept'a.)

Terminandu-se cu acésta desbateria generale, presiedintele intreba daca, camera primesce raportulu generalu alu comis. financiarie de basa pentru desbateria speciale?

Ern. S i m o n y i nu voiesce a submitte la votu raportulu comis. ci de adreptulu bugetulu.

Camera primesce intrebarea presiedintelui. — Majoritatea camerei accepteza raportulu comis. financiarie de basa pentru desbateria speciale.

Se suscepe desbateria speciale asupra raportulu si se primesce fara discutiune. — Franciscu D e á k presinta mai multe proiecte de concludu, si a nume la puntulu antãiu alu raportulu pune pre biuroulu camerei urmatoriulu proiectu de concludu: Camera impune guvernulu detorintia, ca pre venitoriu se presinte la tempulu seu bugetulu intregu d'impreuna cu socotele finali de pre an. trecutulu. Alu doile proiectu de

POISIORA.

Homeru.

(Urmare).*)

Una traducere in versuri a lui Homeru este impreunata cu multe dificultati facia cu natura sintetica a limbii grecesci. Conceptele omerice, compuse si inchiaste intr'unu singuru conventu, ni vinu inainte mai in tote versurile lui Homeru, si traducatoriulu cauta se vina in cele mai grele colisiuni facia cu formele analitice ale limbii romane.

Cu tote acestea inse flessibilitatea limbii romane ar' dá ajutoriulu celu mai mare in man'a unui traducatoriu aptu.

Bataru de scrietorii romani s'aru petrunde odata de necesitatea traducerii opereloru clasice vechie si de s'aru convinge, ca intr'o literatura juna ca cea romana aceste sunt vehiculele cele mai apte spre a scapá de caotele in care ne aflãmu si se ajungemu la una literatura nationala

Eca aici câte-va pasagio d'in Iliada si Odisea, traduse in versuri albe.

I. H e l e n ' a. Iliad'a C. III. v. 139.

(Iris consulta pre Helen'a, ca se iésa d'in talamu-i si se mérgé, se privéscã lupt'a intre Paris si sociulu ei d'antãiu, Menelau.)

Si Iris o aprinde, ca éra se-si iubéscã
Parintii, tier'a dulce si sociulu seu d'antãiu,

*) A se vedé nr. tr. alu „Fed.“

„O, multu erá mai bine sé fu moritu atunci,
„Candu am fugitu cu Parisu si-mi parasii talamulu,
„Unic'a mea copila si fratii si amicii;
„Dar' e tardiu, si-acuma in lacrimi me topescu;
„Acum dar' se-ti descoperu, ce tu me 'ntrebi, sé ti spunu:

„Acestu-a e Atride 'mperatulu Agamemnonu
„Unu rege bunu in pace si tare in resboiu,
„Si-a fostu cumnatu de frate, cu mine, ocarit'a.“
A císu, si admirandu-lu, asié grai betranulu:
„O, fericitu Atride! nascutu in ora buna,
„Cã-ci sub a ta comanda sunt multi fetiori acheri;
„Am fostu odata 'n Frigiea cu vfielie manose,
„Si-am vestu*) multi Frigi acólb, barbati deprinsi cu cai.
„Si-Otreu le-aveá comand'a cu nobilulu Migdonu,
„Ce-atunci siedeáu cu ostepre tiermurii Sangaru.
„Erám si eu cu densii in chipu d'ajutorire
„In diu'a candu venise eroiele-Amazone,
„Dar' nu eráu la numeru cátu óchesii Acheri.“
Betranu-o 'ntreba éra-si, candu vede pre Ulisse:
„Mai spune-mi, fia draga, si-acel'a cine este,
„Mai micu la statu cu ce-va c' Atridu Agamemnonu,
„Dar' mai spetosu la umeri si mai compactu la pieptu,

„Si armele su trantite pre pagistea cea verde,
„Ér' elu ca unu berbece se pre'mbla prin ostasi;
„L' asemenu c'unu berbece cu lan'a mare désa,
„Ce ambla 'n turma alba cu capulu radieatu.“
Helen'a fii'a Jovei lui astu-feliu i respunde:
„Acest'a e intieptulu Ulisu Laerteade,
„Crescutu intre poporulu selbatecei Itace;

*) Scurtatu d'in: vedintu.

Lapedatu) executata de Vasiliu Popu; aplausele petrecura cu complacere pe oratoru.

Dupa ace'a, tenerulu Moise Tom'a dissera despre folosul limbii pentru omenime si despre pretiulu ei pentru unu poporu; acest'a asemene casiona placere mare in ascultatori si produse efecte placute osebite asertiunile prin cari oratorulu exprima pretiulu limbii pentru poporul romanu, dîcundu: „Si deca stramosii nostri, loviti de atate rele, aru fi scadiutu d'in credinti'a loru, si aru fi uitatu de limba, mai esistare aru ore stranepoti de ai lui Romulu pre pamentulu Daciei lui Traianu? mai potere ai privi asta-di o ginte alea, intre Dunare, Carpati, tiemurii Tisei si undele marii negre? mai audî-s'aru prin sinulu acestoru codri doine cu accente dulci, mai dulci decatu colo pr'ntre sinurile Apeniniloru, si mai potere ai saluta pre teritoriulu acest'a voinicii cu frunte lata, cu animi de Horati, si feciore dragalasi cu inime romane?! Ah! ba nu, intre Carpati si Istru n'ai afia romani, decatu in mormente; printre codri si pre campuri, in locu de doina romanesca, ai audî numai tipete de spirite neliniscite si plangetorie, cari aru blastema pre geniulu peritiunei si aru defaima slabitiunea omului! Aplausele publicului spunesu, ca junele fu intielesu Junele Atanasie Tuducescu, dechiamandu poesi'a sa originala, intitulata „Era o nopte mare“ seceru asemene complacerea si aplausele totoruru.

Corulu vocalu si instrumentalu ocupau locul pauzeloru dupa fia care dechiamatiunea si astfelu acum accentele dulci ale violinei, sub conducerea lui A. C. Campianu, acum armonia corulu vocalu sub conducerea lui M. Ferlieviciu, electrisau inimele ascultatoriloru si i faceau se erumpa in auplause. Cu aceste producitiunea se fini; urma apoi cuventulu de multumita alu D. conducatorulu, si astfelu publiculu se imprasoiu ducundu cu sine o suvenire dulce.

Am se spunu, ca dlu Jancso, emigratu d'in Transilvania, oerotitu si inavutitu prin liberalitatea episcopului, Vulcanu, a uitatu de binefacerele lui, ca ce nu s'a aretatu la serbarea memoriei lui. X.

Boros-Ineu (com. Aradului) 9. Jan. 1870.

Arare-ori se iveste ce-va interesantu d'in partilenostru in pretiutulu D-vostre diurnal. Me folosescu dar de ocaziune, pentru a descrie, pre scurtu, celebrarea santirei besericei romane de aici.

Poporul tergusiorulu Borosineu a nisuitu, inca de mai multi ani, intru a-si edifica una beserica; inse, d'in cauza nefavorulu impregiurariiloru, abie acum sunt trei ani i succese a se apuca, in fapta, de acesta edificare; si asta-di, in mediu loculu pietei, unde mai inainte se confundu omulu prin balte fara de fundu, straluce si se radica spre ceriu o beserica frumoasa si majestosa.

Santirea solemnă se incepu la 9 ore demaneti'a, in presinti'a poporulu, si tienu pana la 11 ore. Dupa ace'a se incepu de circa 6 preuti cu protopopulu cerculu in frunte, sant'a missa, carea duru pana la 12¹/₂ ore. Amu fi doritu si ne-amu fi bucuratu a vedu pre Santia Sa Episcopulu Aradulu efectuindu santirea besericei, ca se liniscesca sufletele iritate contr'a protopopulu.

Poporul de-si in masa mare totu-si tienu, in decursulu celebrarei, una ordine esemplara. Dupa finirea missi protopopulu cerculu tienu una cuventare despre santirea besericei; dar, conformu obiceiulu seu, nu s'a potutu retiene a nu amesteca in cuventarea sa si tier'a, legile ei, fratiitatea si libertatea, cari, dice, suntemu indetorati a le tieni, pastra si cinsti.

Dlu Atiel, primariulu cetatii Aradu dede unu prandiu stralucitu, la care fure invitati toti ospetii straini, cari au participatu la acesta serbare. In decursulu prandiulu s'au radiecatu mai multe toaste. Protopopulu cerculu si-radica pocalulu in sanatatea episcopulu, di cundu, ca-si implenesce o detorinta silita, dupa aceea pentru Atiel si mama sa, cari contribuira multu la cladirea besericei, apoi pentru Spuller, proprietariulu d'in locu, care donu besericei mai multe lucrari si in fine pentru sine insu-si, dîcundu, ca elu este luminatoriulu poporulu si elu i-a datu impulsu la edificarea besericei. Dar noi scimu, ca Papp totu-de-un'a a numitu prosti si magari pre Ineuan, precum a facutu acesta si cu judele comunalu, pentru-ca n'a potutu sosi cu caruti'a la timpulu otaritu inaintea cortelulu D-sale. Mai departe a pretinsu diurna de 35 fl. pentru-ca s'a prezentatu la santire. Noi amu eugetatu, ca, fiindu protopopu districtualu, nu va mai belu poporulu si cu acesta ocaziune. Mai bine ar' fi, ca D-sa se abdica de postulu seu protopopescu, de-ora ce este si directoru scolaru; ori directoru, ori protopopu; nu siada pre doue scaune.

Dupa ace'a a mai cuventatu si capitanulu honvediloru, Csémeghy Ianosiu, aretandu meritele proprietariulu Atiel Péter si a le judele cercualu, cari intru-adeveru au mai multe merite ca protop. districtulu. In urm'a acestoru cuventari, fresce, tienute in limb'a

*) Meritele erostratice ale parintelui Papp Ianosiu sunt bine cunoscutu inaintea Romaniloru. R e d.

magiara, se audî si un'a romanesca, rostita de administratoru paroc., d. Justinu Munteanu, in care lauda meritele*) protop. districtualu, pentru limbasi natiune, Dar in locu de multumita pentru lauda, prot'a lu-mustru pentru ce a vorbitu in limb'a romana. Intrebandu vecinii pre prot'a Papp, ca despre ce vorbesce tenerulu preutu, dîse: „me lauda pre mine prostulu, si vorbesce in limb'a romanesca, candu scie unguresce!“ Vedi, frate in Cristosu, pre cine ai laudatu? vedi cui ai atribuitu merituulu pentru limba si natiune? Domne feresce neamulu meu de meritele barbatiloru, cari sentiescu ca acelu-a. S c e v o l a.

Romani'a.

Camer'a deputatiloru.

(Urmarea siedintiei de la 22. Decembre, asup'a interpelarii privitorie la numirea a doui ministri noi, in modu anti-parlamentariu.)*

D. primu-ministru, respondiendu d-lui Bratianu, mai antau declara ca nu d-sa a fostu caus'a de s'a amenatu pana adi interpelarea; nu e asié de fricosu, in catu se nu pota sta in facia d-lui G. Bratianu, si apoi a mai spusu ca sunt si colegii d-lui gafa a raspunde.

D-sa spune ca adi a cetitu diariulu de care a vorbitu d. Bratianu, ca-ci nu cetesce nici unu diariu, candu sunt adunari legiutorie si, daca a coincidatu interpelarea cu unu articlu d'in diariu, atatu mai bine; ca-ci i s'a datu ocaziune a face o profesiune de credinta, pre carea n'ar fi potutu-o face, ca-ci nici pre camera nici pre guvernulu nu-i interesu alegerea d-lui G. Bratianu.

D-sa spune apoi ca a intreruptu discutiunea adunarii, candu a cetitu mesagiulu de numire a d-lui ministru Marzescu, fiindu ca era cu consentimentulu adunarii acesta; ca-ci se imputa ca interesele Moldovei nu sunt destulu de bine represintate in cabinetu.

De ce s'au numitu ministri? Fiindu ca astu-felu a placutu tronulu, care are facultatea d'a numi ministri, in virtutea constitutiunii. Nu e numai d. G. Bratianu cunoscutu, ci si altii. Sunt cunoscuti si acei d-ni ministri, ca unii ce au luat parte in Constituenta si cari — de-si n'au vorbitu multu ca si d-lui — sunt cunoscuti. D. G. Bratianu a mai dîsu ca in Anglia se ieu ministri d'in majoritate. Nu e Asié. D. G. Bratianu, care vre se arete ca scie carte, nu scie. Engliter'a n'are constitutiune, ci obiceiuri, la care tiene multu.

In Anglia se chiama unu omu si se insarcineza cu formarea cabinetulu, dar nu se ieu d'in majoritate; ministru de justitia mai alesu se ié totu-de-un'a afara d'in camera.

D. G. Bratianu a avutu sprijinulu adunarii, dar totu d-lui a atacatu adunarea; d-lui a dîsu „acei prefecti au adusu acesta adunare, si“.

D. G. Bratianu. Am dîsu: „se dice“.

D. primu-ministru. Nu se dîce asemene vorbe. Nu potu dice eu „se dice ca o se nebunesci!“ Aici nu e ca la Cuc'a-Macai se spuna d. Bratianu cate-o vreu; aci vorbele se controleza. Camer'a dar trebuia se protesteze la acele vorbe.

O voce. Nu protestamu.

D. primu-ministru continua ca chiaru cabinetulu trecut n'a mai potutu sta in fatia camerei, care se dicea ca e adusa de prefecti.

D. A. Arionu: O poti afirmu?

D. primu-ministru: Credu ca o potu afirmu.

D. A. Arionu: Totu asemene afirmu si eu de acesta camera.

D. primu-ministru, continuandu dice ca, de voru se dee votu de blamu, se o faca acesta la primulu proiectu de lege, er nu se faca multime de interpelari, in catu se puna tier'a in pusetiunea de a se intraba de ce amu tramisu in camera pre deputati; ... D-sa n'are altu ce-va de dîsu, camer'a va decide.

Se cetesce propunerea ca camer'a, audindu explicariile d-lui ministru, se treca la ordenea dleii.

D. G. Bratianu dice ca a cerutu explicatiuni si nu s'a datu nici un'a.

Cerendu-se inchiderea discutiunii, d. P. Gradistenu sustiene continuarea discutiunii, spre a se pune cestiunea pre adeveratulu terenu constitutiunaru.

Discutiunea se inchide si se primesce propunerea.

Se pune in desbatere unu proiectu de lege, pentru unu creditu suplementariu pentru cheltuielele camerei. La votarea pentru luarea in considerare, fiindu numai 58 de bile in urna, votulu se anuleza. Se procede la alu douilea votu si luarea in considerare se primesce. Se voteza apoi pe articlu si, nefiindu nici unu amendamentu, se voteza si se primesce si in totale legea.

D. ministru d'in intru roga camer'a se se ocupe catu va potu mai curendu de proiectulu de lege, relativu la desfiintarea juridictiunii consularie d'in partea Rusiei.

Presiedintele spune ca camer'a se va ocupa mansi si poimane de acesta cestiune.

*) A se vedu nr. tr. alu „Fed.“

D. ministru d'in intru roga camer'a a se ocupa si d proiectulu de lege relativu la statistica.

Se pune in desbatere unu proiectu de lege, relativu la cererea unu creditu straordinariu de 35,918 lei, 72 b. pentru plat'a diurnei membriloru si a trei subsecretari ai anchetei parlamentarie, alese pentru cercetarea situatiunii financiare.

Proiectulu este luat in consideratiune fara discutiune.

La discutiunea pre articlu participa mai multi oratori, dupa ace'a se pune la votu, inse lipsindu nr. cerutu de regulamentu, votarea in totalu se va face a dou'a ora in siedinti'a venitoria. „Rom.“

VARIETATI.

*) (Dinar. „Pesther Lloyd“) spune, ca partia stanga d'in cerculu alegatoriu de Párdány, in cottulu Torontalu, a candidatulu de deputatu dietale pre dlu Ionu Missiculu.

**) (Ludovicu seu Lulu Napoleonu Bonaparte, feciorulu imperatulu francesiloru se insora.) Se dice, ca junole princiiloru si-va alege de socia pre un'a d'in prinsesele urmatorie: 1) Blanche d'Orleans, fiica d'ucelului Nemours, e de 12 ani, 2) Maria Mercedes, infant'a ispaniola, fiica principelului Montpensier, e de 9 ani, 3) prinsesa Luis'a, fiica regelului belgianu, Leopoldu II, e de 11 ani, 4) arciducesa Gisella, fiica imperatulu Austriei. — Ieri fumu prim'a sugare si asta-di se insora!

**) (Pre candu Jesuitii lucra cu manicu pitioru pentru proclamarea infallibilitatii papali, pre atunci unu ore-cine d'in Viena i caracterisa, in modu multu pregnantu, in resunetulu urmatoriu:

Scisne aliquid de jesuita? ita.

Habetne fidei thesaurum? aurum.

Sed magnopere amat divinum. vinum.

Non aestimat terras. erras.

Reipublicae est utilis atque bonus. onus.

Maximo pretio jesuitae est canon. ah — non.

Certe est valde religiosus. osus.

Plus alio est affectuum dominus. minus.

Mens prava vult, ut expellatur e Vindobona. bona.

Sed veritatem ex profundo fodit. odit.

Judicium tuum nimis est severum. verum.

Sciri electrice.

Parisiu, 18. ian. Responsulu Curiei Romane la nota ministrulu de esterne alu Franciei este compusu intr'unu tonu conciliatoriu si molcomitoriu, exprimendu cea mai sigura sperantia, ca raportele amicabile d'intre Scaunulu papalu si Franci'a nu se voru turbura d'in partea conciliulu.

Parisiu, 18. ian. Se vorbesce, precum in cercurile oficiali, asié si in cele bonapartiste, ca Petru Bonaparte va fi acusatulu pentru omicidiu neprecugetatu, d'in cauza ca faci'a lui inca e ranita si Fonville a avutu la sine arma.

Parisiu, 18. „Gazetta Tribunalorulu“ anuncia: Mai multe bande constatorie d'in cate 200—400 individi, cutrierandu ieri sera, intre strigate de ovatiuni pentru Rochefort, mai multe parti ale cetatii, fure imprasciate prin sergentii cetatii. Mai multe patrule de cavaleria padira preste nopte Boulevardulu. Leniscea n'a fostu turburata seriosu necaiure.

Dresda, 18. ian. Camer'a reprezentantiloru a stersu d'in constitutiune paragrafulu, care restringea libertatea cuventulu.

Bucuresci, 18. ian. Camer'a impoternici guvernulu pentru a compune perceptiunile si erogatiunile d'in cartalulu primu alu acestui anu conformu bugetulu anulu trecut, era pentru deficitulu an. curinte si alu celui trecut se emita bonuri de statu cu 12%.

Madridu, 18. ian. Pertratarea motiunii, conformu carei-a intrega familia Burboniloru are se fia eschisa de la tronulu Ispaniei, fu amata.

Viena, 19. ian. Ministrulu de comunicatiune presinta, in siedinti'a de adi a camerei reprezentantiloru, conventiunea suplementaria, inchiata pentru conventiunea comerciale d'intre Austria si Angli'a, si conventiunea inchiata intre Austria si Sassoni'a cu privire la impreunarea caliloru ferate.

Proprietariu si editoriu ALESANDRU ROMANU.

Redactoru respund. interim. IONU PORUTIU.